

Granskningsredogörelse

Vattentjänstplan 2026-2037 för Mörbylånga kommun

Fastställd av:

Kommunstyrelsen (KS)

Beslutsdatum:

2025-05-26, §

Handläggare:

Ylva Hartman Magnusson,
landskapsarkitekt/VA-strateg

Dnr:

PLEX-2025-96

Innehåll

Granskningsredogörelse	1
Vattentjänstplan 2026-2037 för Mörbylånga kommun	1
Introduktion	4
Vad är en granskningsredogörelse?	4
Genomförande av granskning	4
Vad är nästa steg i processen?	4
Vad gör kommunen med personuppgifter?	4
Sammanfattning av verksamhetsområde Tillväxts ställningstaganden	5
Inkomna yttranden	6
Inkomna yttranden från statliga, regionala och kommunala.....	6
myndigheter och förbund	6
Inkomna yttranden från politiska partier och kommunala nämnder	9
Inkomna yttranden från sakägare	10
Inkomna skrivelser från övriga intresseföreningar m.fl.	15

Introduktion

Vad är en granskningsredogörelse?

I Granskningsredogörelsen sammanställer kommunen alla de synpunkter, tankar och idéer som inkommit från privatpersoner, föreningar och myndigheter under granskningen, så kallade yttranden. I dokumentet redovisar också kommunen sin syn på de inkomna yttrandena. Kommunens yttranden är markerade med kursiv stil.

Yttrandena i redogörelsen har i vissa fall förkortats, för att granskningsredogörelsen ska bli överskådlig. Yttrandena i sin helhet kan på begäran lämnas ut av kommunen.

Genomförande av granskning

Vattentjänstplanen handläggs enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV) och har varit på granskning under tiden 1 april 2026 till 29 april 2026. Beslut om granskning togs av KLU, protokoll 24 februari 2026 § 15.

Samråd hölls under tiden 10 oktober 2025 till 10 december 2025.

Vad är nästa steg i processen?

Nästa steg i processen är att revidera planhandlingarna, för att därefter skicka handlingarna för antagande i kommunfullmäktige.

Vad gör kommunen med personuppgifter?

För att kunna tillgängliggöra samrådsredogörelsen har kommunen tagit bort alla personuppgifter från de inkomna yttrandena.

På kommunens hemsida finns mer information hur vi behandlar dina personuppgifter:
www.morbylanga.se/personuppgifter

Sammanfattning av verksamhetsområde Tillväxts ställningstaganden

Tillväxtenheten föreslår att processen fortsätter med att revidera handlingarna enligt följande:

- Vattentjänstplanen kompletteras med en övergripande beskrivning slutsatser från förstudie för Färjestadens avloppsreningsverk (2025).
- En generell skrivning har införts om att kommunens bedömning av behov kan komma att omprövas vid formella verksamhetsområdesutredningar inför utbyggnad av kommunala vattentjänster.
- Beskrivningen i tabellen över prioriterade områden har reviderats, varvid bedömningen av behovet av kommunalt spillvatten i Ryd och Skärlöv justerats från *Nej till Behov av kommunalt omhändertagande av spillvatten bör utredas vidare inför framtagande av VO för vatten.*
- Två mindre områden som vid närmare prövning inte bedöms utgöra större sammanhang eller ha behov utifrån hälsa/miljö enligt 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster har utgått ur planen (Bröttorpsören, Ottenby).
- Detsamma gäller ett område som utgör en enskild verksamhet (Stenåsabadets camping) och därmed inte omfattas av planering för allmänna vattentjänster.
- Mindre justeringar för förbättrad läsbarhet.

Inkomna yttranden

Inkomna yttranden från statliga, regionala och kommunala myndigheter och förbund

Inkom 2026-04-29

Länsstyrelsen

Allmänna synpunkter

Mörbylånga kommun har tagit hänsyn till och hanterat de flesta av de synpunkter som Länsstyrelsen lämnade i samrådsskedet. Detta har bidragit till att granskningshandlingarna är mer utförliga. Vi vill dock lämna följande specifika synpunkter på handlingarna, se nedan.

Specifika synpunkter

Förstudie Färjestadens avloppsreningsverk

Det är bra att vattentjänstplanen har kompletterats med information om förstudie för Grönhögens avloppsreningsverk. Vad vi har fått till oss finns även en förstudie för Färjestadens avloppsreningsverk. Det är bra om ni kommenterar även denna förstudie då belastningen på detta avloppsreningsverk kan förväntas öka kommande åren.

Kommunens kommentar:

Kommunen noterar synpunkten. Det finns även en förstudie (2025) för Färjestadens avloppsreningsverk avseende framtida kapacitet och möjliga processlösningar för att möta ökade belastningar och framtida reningskrav.

Förstudien visar att reningsverket behöver kompletteras för att klara en framtida belastning om cirka 25 000 personekvivalenter samt skärpta reningskrav. I studien har tre alternativa processlösningar utretts med tillhörande bedömningar av investerings- och driftkostnader. Förstudien utgör ett viktigt planeringsunderlag för framtida utveckling av anläggningen, men något ställningstagande till val av teknisk lösning har ännu inte gjorts.

Vattentjänstplanen har därför kompletterats med en övergripande beskrivning av förstudiens slutsatser.

Prioritering av olika område

I tabell 5 *Prioritering av identifierade områden i sin helhet* framgår respektive områdes behov av kommunala vattentjänster och hur området har prioriterats. Till varje område finns en kort kommentar. Sannolikt har ni mer information om respektive område, men utifrån den information som finns i vattentjänstplanen är det inte helt tydligt hur ni har gjort bedömningen att spillvatten kan lösas i flera områden med enskilda avlopp. Ni har angivit att vissa områden har tunna jordlager och därmed troligen svårt med lösningar som kräver infiltrationsmöjlighet.

Av tabellen bör det dessutom framgå om hanteringen av spillvatten kan påverka möjligheten att uppnå recipientens fastställda miljökvalitetsnormer.

Kommunens kommentar:

Kommunen noterar synpunkten avseende behovet av ökad tydlighet i bedömningarna. Tabellen har därför justerats och kompletterats. För Ryd och Skärlov har bedömningen justerats till att behov av vidare utredning föreligger.

Kommunen vill framhålla att bedömningarna i tabellen är översiktliga och baseras på tillgängligt underlag i detta skede. I flera fall, särskilt där geologiska förutsättningar såsom tunna jordlager indikerar begränsningar för infiltration, finns osäkerheter som behöver hanteras i kommande utredningar. Det har därför lagts till en generell skrivning om att ställningstaganden kan komma att omprövas.

När det gäller påverkan på recipient och möjligheten att följa miljökvalitetsnormer kompletterades granskningsbehandlingen med en generell skrivning om påverkan på miljökvalitetsnormer. Kommunen vill betona att belastningen på berörda vattenförekomster ofta påverkas av flera samverkande källor. I de aktuella områdena utgör enskilda avlopp en av flera potentiella belastningskällor, och påverkan behöver därför ses i ett större avrinningsområdesperspektiv.

En mer detaljerad kvantitativ jämförelse mellan olika utsläppskällor bedöms inte vara möjlig inom ramen för vattentjänstplanens översiktliga nivå.

Skyfall

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen har tagit fram en Dagvatten och skyfallsplan. Vi vill dock påpeka att det av 6 b § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster tydligt framgår att ”En vattentjänstplan ska också innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna va-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall”.

Länsstyrelsen är tveksam till att en fristående plan, som i detta fall, kan anses utgöra en del av vattentjänstplanen som avses i ovan nämnda paragraf.

Kommunens kommentar:

Kommunen noterar Länsstyrelsens synpunkt avseende redovisning av skyfallsrelaterade åtgärder i vattentjänstplanen.

Vattentjänstplanen innehåller en sammanfattande redovisning av kommunens bedömning av hur de allmänna va-anläggningarna påverkas vid skyfall samt behov av åtgärder, i enlighet med 6 b § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster.

Den antagna dagvatten- och skyfallsplanen utgör ett fördjupande underlag till denna bedömning. Planen är antagen av kommunfullmäktige som ett tillägg till översiktsplanen och har därmed en tydlig strategisk funktion. I den planen behandlas skyfallsfrågor mer utförligt och i ett bredare perspektiv.

Kommunen bedömer att redovisningen i vattentjänstplanen, tillsammans med hänvisningen till det fördjupande underlaget, uppfyller lagens krav.

Tidssättning åtgärder

Vi anser fortfarande att det är önskvärt att ni tidsätter listan över övergripande åtgärder i vattentjänstplanen. Det går att lägga den delen i en bilaga, som då blir lätt att uppdatera och aktualisera utan att hela vattentjänstplanen behöver revideras.

Kommunens kommentar:

En stor del av de åtgärder som redovisas i vattentjänstplanen utgörs av löpande och kontinuerliga insatser, såsom planering, uppföljning och successiva förbättringsåtgärder inom VA-verksamheten. Dessa åtgärder är inte avgränsade i tid på ett sätt som möjliggör en tydlig tidsättning med start- och slutdatum.

För de åtgärder där det är relevant och möjligt att ange en tidplan sker detta inom ramen för kommunens ordinarie budget- och verksamhetsplanering. Prioritering och genomförande av åtgärder hanteras därmed fortlöpande utifrån aktuella behov, ekonomiska förutsättningar och strategiska ställningstaganden.

Mot denna bakgrund bedömer kommunen att en generell tidsättning av samtliga övergripande åtgärder i vattentjänstplanen inte är ändamålsenlig. Kommunen ser dock positivt på att vidareutveckla redovisningen av åtgärder i kommande uppföljningar av planen.

Bilagorna

Det är bra att bilagorna har numrerats i granskningshandlingarna. Underlagen bilagorna 4 och 5 visualiserar utbyggnaden av de kommunala vattentjänsterna på ett tydligt sätt. Det är dock viktigt att de båda bilagorna uppdateras samtidigt och att det inte finns motsägelsefulla uppgifter. Av granskningshandlingarna framgår att bilaga 4 (*Tidplan för utbyggnad av VA*) har uppdaterats 2026-01-15 medan bilaga 5 (*Utbyggnadskarta*) har uppdaterats 2025-03-03.

Kommunens kommentar:

Kommunen är medveten om att bilaga 4 och bilaga 5 i nuläget inte är helt samstämmiga. Den senaste uppdateringen av tidplanen i bilaga 4 har ännu inte arbetats in i utbyggnadskartan i bilaga 5, då uppdatering av kartunderlaget hanteras i särskild ordning inom annan verksamhet. Kommunen bedömer dock att detta inte påverkar vattentjänstplanens övergripande ställningstaganden eller planens syfte. När utbyggnadskartan har uppdaterats kommer den att länkas från vattentjänstplanens sida på kommunens webbplats.

Komplettering 2026-01-15

Länsstyrelsen Kalmar län önskar att framföra följande innan antagande av den ny VA-planen.

Då ledningen inte förväntas följa väg 136 runt södra udden är det önskvärt att det skapas kapacitet för att möjliggöra en frivillig-anslutning av fastighetsbeståndet i Ottenby fyrby.

Fyrbyn och fågelstationen är ett av södra Ölands mest populära destinationer huserar för närvarande tre olika verksamheter, Naturrum, restaurang Fågel blå och Birdlife Swedens fågelstation. Platsen och verksamheterna lockar stora mängder besökare från tidigt på våren till sent på hösten. För att säkra upp för Ottenby fyrbys framtida behov är det av stor vikt att det skapas möjlighet för att kunna ansluta ett trycksatt avlopp tex i Näsby.

Kommunens kommentar:

Vattentjänstplanen är ett strategiskt och översiktligt dokument som redovisar kommunens långsiktiga planering för allmänna vattentjänster. Planen omfattar inte projektspecifika ställningstaganden eller dimensionering av enskilda ledningar, och tekniska lösningar redovisas därför inte på denna nivå.

Frågor om anslutning av enskilda fastigheter eller verksamheter, inklusive eventuella behov av kapacitetshöjande åtgärder eller val av teknisk lösning, hanteras i den löpande VA-planeringen och i dialog mellan berörda verksamhetsutövare och kommunens VA-huvudman.

Kommunen utesluter inte att framtida behov kan aktualiseras i området, men sådana ställningstaganden kräver fördjupade utredningar och prövas i särskild ordning.

Inkom 2026-04-08

Sveriges geologiska undersökning (SGU)

SGU avstår från att lämna yttrande i rubricerat ärende.

Inkom 2026-04-22**Sveriges geotekniska institut (SGI)**

SGI avstod från att yttra sig i ärendet i samrådsskedet (2025-11-21, dnr 4.3.1-2510-1352) men bifogade upplysningar avseende hur geotekniska säkerhetsfrågor kan påverka utbyggnaden av ett robust system för vattentjänster. SGI avstår från att lämna yttrande över granskningshandlingen.

Inkom 2026-04-29**Trafikverket**

Trafikverket har inga synpunkter.

Inkom 2026-04-07**Räddningstjänsten Sydost (RTSO)**

Räddningstjänsten konstaterar att tidigare lämnade synpunkter tagits i beaktande och har därför inget ytterligare att tillföra i nuläget.

Inkom 2026-04-16**Kalmar kommun**

Kalmar kommun avstår från att lämna synpunkter på granskning av Vattentjänstplan 2026-2037, Mörbylånga kommun.

Inkomna yttranden från politiska partier och kommunala nämnder**Inkom 2026-04-28****Centerpartiet Mörbylånga kommun**

Centerpartiet vill genom sitt yttrande fortsatt trycka på vikten av dialog, kunskap och förståelse både inom förvaltning och mellan förvaltning och politiken i dessa tunga, komplexa och kostnadsdrivande frågor som rör vårt viktigaste livsmedel vatten med tillhörande hantering av avlopp och dagvatten.

Vid kommunfullmäktige den 20:e april 2026 redovisades bland annat en revisionsrapport utförd utav AZETS som handlade om "Granskning av underhåll av teknisk infrastruktur" den talar tydligt om avsaknad av kunskapsöverföring mellan förvaltning och politiker i ett bredare sammanhang.

Ett exempel där undertecknad efterfrågat det politiska lagret rör den förstudie som handlar om vatten till sydöstra Öland samt avloppsreningsverket i Grönhögen. Den har fortfarande inte kommit alla politiker till del. Finns inte med som projekt i budgetarbetet för 2027 och framåt men omnämns i granskningsunderlaget för vattentjänstplanen. Kan tilläggas att Centerpartiet som grupp haft ett extra gruppmöte med föredragning av ärendet under mars månad 2026 via projektledare Billy Gidö.

Vi som kommun måste kunna göra två saker samtidigt, både underhålla och bygga nytt inom teknisk infrastruktur.

Revisionsrapporten tar också upp eftersatt vägunderhåll vilket också kan påverka vårt vatten genom risk för kontaminering från en olycka med bränslepåslag eller annan olämplig vätska eller gods. Transportsektorn inklusive gröna näringarna går mot allt större fordon och maskiner som ett led i deras effektivisering, vägnätet speciellt på Öland hänger inte med.

Centerpartiet hänvisar också till sitt egna yttrande som lämnades till samrådet för vattentjänstplanen i december 2025. Särskilt delen om minst en ytterligare person som jobbar med LOVA/LONA och andra projekt som har till uppgift att behålla vattnet i kommunen och totalt på Ön.

Tjänligt vatten det viktigaste livsmedlet som vi inte klarar oss utan!

Kommunens kommentar:

Kommunen tackar för synpunkterna och instämmer i att frågor som rör vattenförsörjning, avloppshantering och dagvatten är komplexa och av stor strategisk betydelse. Behovet av dialog, kunskapsuppbyggnad och samverkan mellan förvaltning och politisk nivå är en viktig del i det långsiktiga arbetet med kommunens tekniska infrastruktur.

Inkom 2026-04-28

Tekniska kontoret

Förvaltningens synpunkter

Tekniska kontoret har inget att erinra.

VA-verksamheten lämnar sina synpunkter i andra forum.

Inkomna yttranden från sakägare

Inkom 2026-04-15

Fastighetsägare

Ni skriver i samrådsredogörelsen att

"Samtliga områden som har placerats i kategorierna högsta och hög prioritet bedöms uppfylla förutsättningarna för utbyggnad av en eller flera kommunala vattentjänster enligt 6 § Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. När flera områden samtidigt bedöms vara i behov av allmän VA försörjning gör kommunen en samlad bedömning av bland annat miljönytta, hälsoskyddsbehov, tekniska förutsättningar, ekonomiska möjligheter och genomförbarhet över tid. Den inbördes prioriteringsordningen mellan områden som uppfyller förutsättningarna enligt 6 § är baserade på denna bedömning. Prioriteringen är dynamisk och kan förändras om nya förhållanden uppkommer eller om förutsättningarna i ett område ändras."

Jag anser att den samlade bedömningen är felaktig och inte är redovisad som en transparent process.

Jag önskar att se underlaget för denna samlade bedömning och prioritering som en bilaga till handlingarna. Först då går det att utröna varför exempelvis Bjärby klassas som "Högsta prioritet – omedelbart behov av utbyggnad" Vad finns det för miljönytta, hälsoskyddsbehov?

En annan sak är vilka aspekter finns med i den samlade bedömningen?

- Djurhållning mitt i en by har stor påverkan på vattenkvaliteten, det nämns inget om utan bara djurens eventuella vattenbehov, inte vilka konsekvenser som de kan ha för enskilda brunnar.
- Avstånd till kusten samt till större kalkbrott, inte heller det nämns det något om.
- Hur stora fastigheterna i byn är och hur tätt bebyggelsen är en aspekt som påverkar otroligt mycket, det nämns inte heller.
- Avstånden mellan färskvattenbrunnar och spillvattenbrunnar i de analyserade byarna finns inte heller med.

Min starka övertygelse är att Hammarby har en större problematik än vad som framgår i ert dokument vad gäller möjligheten till tjänligt vatten.

Undertecknad anser att området Hammarby bör klassas som högsta prioritet (röd) i stället för nuvarande klassning hög prioritet (orange). Bedömningen grundas på planens egna kriterier, aktuell lagstiftning (6 § lagen om allmänna vattentjänster, LAV) samt konstaterade hälsoskyddsproblem. Hammarby uppfyller samtliga förutsättningar som i planen anges för områden med omedelbart behov av kommunal vattentjänst, framför allt avseende dricksvatten.

I vattentjänstplanens prioritering anges uttryckligen att Hammarby har ”dålig vattenkvalitet”. Bristande kvalitet i dricksvatten är ett centralt och tungt vägande kriterium vid bedömning enligt LAV, då det direkt berör skyddet för människors hälsa. Flera områden som i planen klassats som högsta prioritet (röd) har motsvarande eller liknande formuleringar avseende dricksvattenkvalitet. Att Hammarby, trots konstaterad dålig vattenkvalitet, inte ges samma prioritet framstår därför som inkonsekvent i relation till planens egna bedömningsgrunder. Hammarby beskrivs som omgivet av åkermark. I vattentjänstplanen framhålls att enskilda vattentäkter i områden med närliggande jordbruksmark är särskilt utsatta för påverkan från näringsämnen, bakterier och andra föroreningar. Detta ökar risken för både återkommande och långsiktiga problem med dricksvattenkvaliteten, särskilt i kombination med en redan konstaterad bristande kvalitet.

Så för att sammanfatta, redovisa underlaget som en bilaga, lägg till aspekterna punktade ovan, samt omvärdera/prioritera Hammarby till högsta prioritet (röd)

Kommunens kommentar:

Kommunen tackar för synpunkterna.

Hur den samlade bedömningen och prioriteringen av områden med behov av utbyggnad har gjorts framgår i avsnitt 3.2.3 Prioritering av områden. Bedömningen baseras på en sammanvägning av flera faktorer, däribland miljö- och hälsoskyddsbehov, bebyggelsestruktur, tekniska förutsättningar samt genomförbarhet.

Flera av de aspekter som lyfts ovan, såsom påverkan från omgivande markanvändning och bebyggelsens struktur, har beaktats i den samlade bedömningen. Samtidigt är vattentjänstplanen ett översiktligt strategiskt dokument, vilket innebär att detaljerade analyser på fastighetsnivå – exempelvis exakta avstånd mellan enskilda vattentäkter och avloppsanläggningar – inte är möjliga att genomföra inom ramen för planen. I vissa fall saknar kommunen även heltäckande underlag för sådana detaljerade bedömningar.

Kommunen bedömer att redovisningen i planen ger tillräcklig transparens i förhållande till planens syfte och detaljeringsnivå. Att ta fram ett fullständigt underlag i form av bilagor på den detaljnivå som efterfrågas bedöms inte vara ändamålsenligt inom ramen för vattentjänstplanen.

Kommunen delar uppfattningen att Hammarby, tillsammans med flera andra områden i kommunen, har ett betydande behov av åtgärder kopplade till vattenförsörjningen. Området har därför också getts en hög prioritet. Den inbördes prioriteringen mellan områden som uppfyller förutsättningarna enligt 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster baseras dock på en samlad bedömning av flera faktorer, och kommunen bedömer inte att det finns skäl att ändra prioriteringsnivån i detta skede.

Frågor som rör enskilda avloppsanläggningars funktion eller oro för påverkan på enskilda vattentäcker hanteras i första hand inom tillsyn enligt miljöbalken. Berörda fastighetsägare hänvisas i sådana fall till kommunens miljöverksamhet.

Inkom 2026-04-20

Fastighetsägare

Hej!

Som svar på samrådet kring vattentjänstplanen som just nu pågår.

Jag finner det djupt oroväckande som far till små barn att kommunen, som inom det kommunala VA-området har det yttersta ansvaret för bl.a. dricksvattenkvaliteten, tar fram en vattentjänstplan som ska gälla många år framöver och inte med ett enda ord nämner föroreningsproblematiken.

Färjestadens vatten, som ska betjäna MÅNGA byar och samhällen på både västra och östra sidan, har den högsta förekomsten av TFA, inom PFAS-familjen, i HELA landet! Den enda anledningen till att folk inte slutat dricka är kommunrepresentanternas taffliga bortviftningar med att det minsann är säkert, trots det faktum att den enda anledningen till att de kan säga så är att man inte forskat tillräckligt på långtidseffekterna.

Det känns oseriöst och föga förtroendeingivande att man inte med en mening behandlar frågan. Hur ska kommuninvånarna, särskilt de med småbarn, känna tillit till att kommunen bröstar uppdraget? Inflyttningen till Färjestaden med omnejd är stor och barnfamiljer är bland de största grupperna. De ungar som växer upp nu dricker detta vatten och får i sig dessa ämnen varje dag, året om. Det de får i sig nu kommer att prägla deras hälsa för resten av livet. Är de inte värda mer än total tystnad i denna fråga?

Kommunens kommentar:

Kommunen tackar för synpunkten och har förståelse för den oro som framförs avseende dricksvattenkvalitet och förekomst av PFAS-ämnen, inklusive TFA.

Vattentjänstplanen redovisar övergripande förutsättningar för den allmänna VA-försörjningen. I detta ingår att kommunala vattenverk och reningsverk ska uppfylla gällande lagstiftning och de krav som successivt utvecklas i takt med ny kunskap och uppdaterade regelverk.

Analyserna bygger på ett urval av prövpunkter och omfattar inte hela landet. De visar att halterna kan variera, och ett högt värde – som i Färjestaden – gäller därför den undersökningen, inte nödvändigtvis hela Sverige. Kommunen följer utvecklingen noga och utgår från de bedömningar och rekommendationer som tas fram av ansvariga myndigheter.

Kunskapsläget kring PFAS-ämnen, inklusive TFA, är under fortsatt utveckling. Ansvariga nationella myndigheter, såsom Livsmedelsverket, följer frågan och tar fram vägledning och rekommendationer baserade på aktuell forskning. Det kommunala dricksvattnet uppfyller gällande gränsvärden och krav enligt nuvarande lagstiftning.

Vattentjänstplanen är ett strategiskt och översiktligt dokument och omfattar inte detaljerad redovisning av aktuella föroreningshalter i dricksvatten. Sådana frågor hanteras inom den löpande dricksvattenproduktionen och tillsynen enligt gällande regelverk.

Inkom 2026-04-26

Fastighetsägare

Tack för en välskriven och lättbegriplig plan. Mina synpunkter gäller områden som hamnar inom Grönhögens ARV på hela Sydöland.

Vatten och avlopp (VA) är nog den allra viktigaste frågan på södra och östra sidan. Var, när och hur kommunen avser att bygga ut vatten och avlopp påverkar nybyggnation, inflyttning, besöksnäring och företagande. Det påverkar även möjligheten till bibehållen service, befolkningsunderlag och Alunskolans tillväxt med fler barnfamiljer.

Jag har läst förstudien. Mycket positivt att den är gjord. Den analyserar fyra huvudalternativ. Alternativ 1 vore mest önskvärt för överlevnad och utveckling av vår bygd.

1. Stor utbyggnad av Grönhögens ARV till ca 4 200 personekvivalenter, med centraliserad rening och avveckling av Enetri. Mest robust och framtidssäkert, lägsta driftkostnad men hög initial investering.

Finansiering Utbyggnad av VA finansieras normalt med nya verksamhetsområden där nya abonnenter står för kostnaden. Den investering som nu krävs borde till 1 000 pe räknas som ersättning av Degerhamns ARV. Det vill säga en kapitalinvestering.

Förutom nya abonnenter bör det finnas utrymme i kommunens investeringsbudget. De senaste tjugo åren har kommunen satsat runt Färjestaden för att få en bättre ekonomi, bland annat med motiveringen att kunna utveckla Sydöland. Den tiden är nu.

Besöksnäring Båda Ölandskommunerna satsar på en ökande besöksnäring bortom de befintliga stora besöksmålen som Eketorps borg och södra udden. En avloppsledning lades ner till fyren för några år sen. När Mörbylånga kommun bygger ut finns intresse att ansluta, koordineringen ligger hos Länsstyrelsen.

Med ett utbyggt VA nät finns potential för fler företag inom besöksnäringen. Framförallt satsningar på en längre säsong. Fler framtida abonnenter med andra ord.

Det finns mer byggbar mark med potentiella abonnenter Förutom detaljplaner och bostadsprojekt som tas upp i rapporten, lär det finnas ytterligare tomtmark utanför tätort när VA-nätet är fullt utbyggt. Intresset från markägare när Nätverk Sydöland bjöd in till informationsmöten i Össby och Södra Möckleby var överraskande stort. Från en tomt eller två till möjlig detaljplan i anslutning till byar eller befintliga bostäder. Bra om VA planeringen tar höjd för dessa möjligheter. Fler abonnenter ger bättre ekonomi.

Politiska beslut Jag uppmanar kommunens politiker att redan nu ta tag i frågan om vägval för utbyggnaden av Grönhögens ARV och VA-nätet..

Kommunens kommentar:

Kommunen tackar för synpunkterna.

Inkom 2026-04-28

Fastighetsägare

Granskningshandlingen enligt bif skärmdokument nedan säger att Bjärby har högsta prioritet. Varför har inte Bilaga 4 uppdaterats för att tillmötesgå denna prioritet, bilaga 4 säger att arbetet med vatten och avlopp ligger mer än 5 år bort i tiden.

Jag ser att andra order som är mindre prioriterade ligger före Bjärby i tidplanen. Jag tycker det vore rimligt att tidigare lägga utbyggnaden för Bjärby för att tillmötesgå prioriteringen.

Kommunens kommentar:

Kommunen vill förtydliga att stjärnmarkeringarna i tidplanen avser planerad byggstart för VA-utbyggnad. Bjärby ingår i de områden som i dagsläget markeras med stjärna, vilket innebär att området omfattas av den bedömda tidsperioden för möjlig byggstart, i likhet med övriga områden som har högsta prioritet.

Kommunen vill även klargöra att prioriteringsklassningen i vattentjänstplanen avser behovsbedömning enligt 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, medan tidplanen avser en preliminär och översiktlig bedömning av genomförandetid. Det innebär att även om ett område har högsta prioritet kan faktisk utbyggnad i praktiken ligga längre fram i tiden, beroende på tekniska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningar.

Inkom 2026-04-29

Fastighetsägare

Såg i Barometern att man fortfarande kan komma in med synpunkter till planeringen av VA planen 2026/2027 idag (sista dagen 29/4 2026).

Vad jag ser på era kartor så är byarna Solberga Seby Gräsgård Segerstad Mellby nämnda och markerade på kartan. Träby som ligger i Segerstad socken 800-900 meter norr om Solberga är inte nämnd eller markerad. Hur tänker Mörbylånga kommun om denna by där det finns 4 st fastigheter, 2 st är fastboende som har egna grävda och borrade brunnar men med otillräcklig och dålig kvalitet på vattnet? Vi önskar att Mörbylånga tänker igenom att ta med Träby i planeringen i Vattentjänstplanen 2026-2037 så vet vi att fler kommer att flytta till byn.

Hoppas att ni tänker en extra gång i denna plan för vattnet på södra Öland

Kommunens kommentar:

Kommunen tackar för synpunkterna och har förståelse för den oro som beskrivs avseende vattenförsörjningen i Träby.

Bedömningen av vilka områden som ingår i vattentjänstplanen utgår från kriterierna i 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, där bland annat omfattningen av samlad bebyggelse och behov av allmänna vattentjänster vägs in. Träby har i detta underlag inte bedömts utgöra sådan samlad bebyggelse som avses i 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, då antalet bostäder är för begränsat för att området ska omfattas av kommunens ansvar för allmänna vattentjänster.

Kommunen vill samtidigt informera om att det kan finnas möjlighet till framtida anslutning som avtalskund i samband med eventuell utbyggnad av VA-nätet till Solberga, beroende på tekniska och geografiska förutsättningar.

Vid frågor om den enskilda vattenförsörjningen eller oro kring vattenkvalitet och tillgång hänvisas fastighetsägare även till kommunens miljöverksamhet för rådgivning och vidare dialog kring möjliga lösningar.

Inkom 2026-04-29**Fastighetsägare**

Vi är en familj med två vuxna och två barn, 8 och 9 år boendes i Träby strax norr om Solberga i Segerstad socken.

I alla ca 13 år vi vuxna har bott här har det varit ett orosmoment med tillgången på rinnande vatten i kranarna.

De senaste åren har vi verkligen märkt av att grundvattennivåerna är lägre. Varje vår i april/maj får vi verkligen tänka oss för och hushålla med dropparna.

Vi har en borrhäls brunn på 40 meter som ger väldigt några "minutlitter"

Under årens lopp har vi även gjort ett antal vattenprov med väldigt blandade resultat. Vid ett tillfälle har det dessutom varit otjänligt.

Sedan det första barnet kom till, har vi hämtat kommunalt vatten i Södra Möckleby för att alltid ha gott fräscht vatten tillgängligt på köksbänken.

Vår önskan är därför påtaglig om indraget kommunalt vatten upp till vår lilla by 900 meter från Solberga.

Kommunens kommentar:

Kommunen tackar för synpunkterna och har förståelse för den oro som beskrivs avseende vattenförsörjningen i Träby.

Bedömningen av vilka områden som ingår i vattentjänstplanen utgår från kriterierna i 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, där bland annat omfattningen av samlad bebyggelse och behov av allmänna vattentjänster vägs in. Träby har i detta underlag inte bedömts utgöra sådan samlad bebyggelse som avses i 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, då antalet bostäder är för begränsat för att området ska omfattas av kommunens ansvar för allmänna vattentjänster.

Kommunen vill samtidigt informera om att det kan finnas möjlighet till framtida anslutning som avtalskund i samband med eventuell utbyggnad av VA-nätet till Solberga, beroende på tekniska och geografiska förutsättningar.

Vid frågor om den enskilda vattenförsörjningen eller oro kring vattenkvalitet och tillgång hänvisas fastighetsägare även till kommunens miljöverksamhet för rådgivning och vidare dialog kring möjliga lösningar.

Inkomna skrivelser från övriga intresseföreningar m.fl.**Inkom 2026-05-06****LRF Sydost**

LRF är en medlemsorganisation på ca 114 000 medlemmar som företräder de gröna näringarna. LRF Sydost är en av 17 regioner och har ca 13 200 medlemmar. LRF:s synpunkter beskrivs ur ett jord- och skogsbruksperspektiv där vikten av hållbarhet, framtida livsmedelsproduktion och landsbygdsutveckling står för grunden.

Viktigt att arbeta med vattenfrågan i kommunen

LRF Mörbylånga ser positivt på att nu få ta del av den föreslagna vattentjänstplanen då vi tidigare inte informerats om materialet. Som markägare känner man väl till de lokala

förhållandena samt att det, i de flesta fall, är lantbrukare som äger den mark där kommunen önskar se vattenfrämjade åtgärder.

Krav på nybyggnationer

Var tar kommunen upp de innovationer som finns inom bostadsbyggande. LRF Mörbylånga saknar information om hur kommunen ska använda sig av möjligheten att spara vatten i hushållen genom snålspolande teknik och recirkulering av duschvatten. Möjligheten att samla regnvatten i anslutning till hushållen och använda för tex spolning i toaletterna har heller inte beskrivits.

Bevattningsförbud

Genom att införa bevattningsförbud tar kommunen ett ansvar för att hjälpa medborgaren till att göra rätt val för att hushålla med vattenresursen. Det är ett signalvärde som är tydligt och tillsammans med informationskampanjer en viktig åtgärd när kommunen pratar om vattenbesparing. Det är viktigt att VA-huvudmannen kan presentera vikten av att spara vatten för politiken.

Behöver hitta andra vattenresurser

Renat dagvatten och avloppsvatten är vattenresurser som kan användas i jordbruket om de inte förorenar marken. Dagvatten är en resurs som inte ska släppas ut nedströms utan samlas upp i tillräckligt tilltagna utvidgningsmagasin. Vatten ska stanna på land, inte åka ut i havet.

Geopluggar

Kommunen bör ha som praxis att använda geopluggar inom och utanför tätort. I de fall man inte avser att använda sig av det ska en riskbedömning tas fram.

Lantbruk som är avtalskunder

I kapitel 2.2.2.6 skriver kommunen att lantbrukare måste arbeta aktivt för att säkerställa sin egen vattentillgång och minska vattenberoendet av kommunalt dricksvatten. Många lantbruk är avtalskunder och det måste finnas en plan för deras vattenbehov, ett ansvar som också kommunen behöver ta då det gäller en produktion av livsmedel som är så viktig för kommunen.

Senare års vattenbrist

I kapitel 2.2.2.1 skriver kommunen att *"vattenbristen under senare år ökat till följd av historisk utdikning av landskapet, ökad vattenanvändning samt förändrade nederbördsmonster och varmare klimat med högre avdunstning och längre växtsäsong"*.

Det är olyckligt i dessa sammanhang att den markavvattning som utfördes för att vi skulle kunna odla mat till en växande befolkning och som fortfarande är en förutsättning för att kunna producera livsmedels ställs som en huvudorsak till senare års vattenbrist då de utformades för ca 100 år sedan. För att planen ska bli trovärdig bör kommunen också vara transparent med påverkan från turismen på Öland.

Kommunens påverkan på kvantitet och kvalitet

Under hösten 2025 orsakade kommunens arbete med VA-ledningar både att lantbruk med djurbesättningar fick ett otjänligt vatten samt att vattennivåerna minskade drastiskt. Ölands sårbarhet när det gäller vattenfrågan är stor varför det också är viktigt att kommunen tar fram en plan för hur man agerar när vattnet riskerar att påverkas eller redan har blivit påverkat. Kommunen har ett ansvar när de gör åtgärder eller utför ett arbete som påverkar kvantiteten och kvaliteten ute hos lantbruket.

Kommunens kommentar:

Kommunen tackar för synpunkterna från LRF Sydost och för engagemanget i frågor som rör vattenresurser och landsbygdsutveckling. Kommunen delar uppfattningen att samverkan med markägare och lantbrukare är en mycket viktig del i arbetet med långsiktig vattenplanering, då dessa aktörer har god kännedom om lokala förhållanden och är centrala i genomförandet av många åtgärder kopplade till vattenresurser.

Syftet med vattentjänstplanen enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster är bland annat att redovisa kommunens långsiktiga planering för allmänna vattentjänster samt hur kommunen avser att tillgodose behov enligt 6 § lagen om allmänna vattentjänster. Vattentjänstplanen är därmed ett strategiskt dokument för planering av allmänna vattentjänster och omfattar inte frågor om tekniska lösningar på fastighetsnivå eller operativa beslut i den löpande VA-driften, såsom bevattningsförbud.

Kommunen ser samtidigt positivt på utveckling av nya lösningar inom vattenbushållning, cirkulära flöden och återanvändning av vatten. Svensk lagstiftning reglerar delar av dessa frågor genom bland annat plan- och bygglagen samt Boverkets byggregler. Detta är områden där kommunen gärna samverkar med berörda aktörer inom ramen för innovation, utvecklingsprojekt och det bredare klimatanpassningsarbetet.

Kommunen vill förtydliga att den har flera roller och ansvarsområden kopplade till vattenfrågor. Förutom rollen som VA-huvudman enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster har kommunen även ansvar inom samhällsplanering, miljö- och hälsoskydd samt krisberedskap och klimatanpassning. Kommunen har en vilja att arbeta tillsammans med berörda aktörer för att stärka en hållbar vattenanvändning, exempelvis genom dialog, kunskapsutbyte samt deltagande i relevanta projekt och innovationsinsatser kopplade till vattenbushållning och klimatanpassning. Samtidigt vill kommunen förtydliga att VA-huvudmannens ansvar enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster avser tillhandahållande av vatten för hushållsändamål inom fastställt verksamhetsområde. Det omfattar inte en skyldighet att tillhandahålla vatten för jordbruksproduktion eller annan näringsverksamhet vid vattenbrist. För mer information se gärna Jordbruksverkets skrift Vattenförsörjning till djurbållning. Förutsättningar, ansvar och regler (2024).

Den beskrivning av senare års vattenbrist som återges i vattentjänstplanen avser en samlad bedömning av flera samverkande faktorer som påverkar vattenbalansen över tid. Detta inkluderar klimätförändringar, förändrade nederbördsmonster, ökad avdunstning, markanvändning samt historiska hydrologiska förändringar såsom utdikning och markavvattning. Kommunen är medveten om att historisk markavvattning och utdikning har haft, och fortsatt har, stor betydelse för möjligheten till jordbruks- och livsmedelsproduktion på Öland och i Sverige. Avseende påverkan från turism och säsongvariationer ingår detta i den samlade bedömningen av vattenanvändning och belastning på VA-systemet, i den mån det påverkar dimensionering och planering av allmänna vattentjänster.

Kommunen vill förtydliga att frågor om eventuell påverkan på enskilda vattentäkter, vattennivåer eller vattenkvalitet till följd av genomförda arbeten hanteras inom ramen för pågående uppföljning och utredning i aktuellt utbyggnadsprojekt. Resultatet av dessa kommer att beaktas i aktuellt ärende samt för framtida åtgärder.